

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A I R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Katice Jelić, kao predsjednice vijeća, te Senke Klarić-Baranović, mr. Branka Zmajevića, Zlate Lipnjak-Bosanac i Josipa Budinskog, kao članova vijeća i tajnice u vijeću - sudske savjetnice Sanje Katušić-Jergović, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. C. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika, te opt. S. C., opt. D. S., opt. R. J., opt. S. S., opt. N. Ž., opt. B. L., opt. S. K., opt. M. K., opt. M. I., opt. G. M. i opt. Z. S., izjavljenih protiv presude Županijskog suda u Vukovaru od 19. svibnja 2000. godine, br. K 86/98, u sjednici održanoj 6. studenog 2000. godine, saslušavši zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske Vladimira Turka,

presudio i riješio je:

I. Djelomično se prihvaća žalba državnog odvjetnika, preinačuje se pobijana presuda u odluci o kazni u odnosu na opt. S.S., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M., te se ovi optuženici za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, zbog kojeg su proglašeni krivima, po tom propisu osuđuju i to: opt. S.S. i opt. B.L. na kaznu zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina, svaki, opt. S.K. na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, opt. M.K. na kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, opt. M.I. na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina i opt. G.M. na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina.

II. Djelomičnim prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika u odnosu na opt. Z.S., opt. S.V., opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K., ukida se presuda suda prvog stupnja prema tim optuženicima, pa se u odnosu na njih predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

III. Žalba državnog odvjetnika u preostalom dijelu, a u cijelosti i žalbe opt. S.C., opt. D.S., opt. R.J., opt. S.S., opt. N.Ž., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M. odbijaju se kao neosnovane, te se u pobijanom, a nepreinačenom i neukinutom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

IV. Zbog odluke pod II. žalba opt. Z.S. postala je bespredmetna.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Vukovaru proglašeni su krivima zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, te osuđeni i to opt. S.C. na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, opt. D.S. na kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, opt. R.J. na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, opt. S.S. na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, opt. N.Ž. na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, opt. B.L. na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, opt. S.K., primjenom odredaba o ublažavanju kazne, na kaznu zatvora u trajanju od tri godine i šest mjeseci, opt. M.K. na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, opt. M.I. na kaznu zatvora u trajanju od sedam godina, opt. G.M. na kaznu zatvora u trajanju od pet godina i opt. Z.S. na kaznu zatvora u trajanju od pet godina.

Opt. S.C., po čl. 45. st. 1. OKZRH, u izrečenu kaznu zatvora uračunato je vrijeme provedeno u pritvoru od 8. svibnja 1998. godine, pa nadalje.

Istom presudom oslobođeni su optužbe opt. S.V., opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K. da bi počinili kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

U odnosu na opt. Z.S. ispuštene su iz činjeničnog opisa djela radnje za koje ga tereti optužba, a koje se odnose na prijetnju zarobljenicima da će biti strijeljani ili zaklani, da bi tukao zarobljenike u V., te da bi dolazio u zatvor i tukao F.G.

Svi optuženici oslobođeni su dužnosti nadoknade troškove kaznenog postupka.

Protiv te presude, i to u odnosu na osuđujući, tako i u odnosu na oslobađajući dio žali se državni odvjetnik zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, te odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Opt. S.C. (jedini optuženik kojem se sudi u njegovoj nazočnosti) podnio je žalbu po svom branitelju M.D., odvjetniku iz V., iz žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,

povrede kaznenog zakona, te odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, ili preinači sukladno žalbenim prijedlozima ovog žalitelja.

Opt. D.S. i opt. S.K. žale se po zajedničkom branitelju, po službenoj dužnosti, Z.J., odvjetniku iz Ž., i to iz žalbenih osnova pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke suda o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, ili pak prihvatanjem žalbi ovih optuženika da se preinači i njima izreknu blaže kazne zatvora.

Opt. R.J. i opt. S.S. žale se po zajedničkom branitelju po službenoj dužnosti, S.Š., odvjetniku iz V., i to iz žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, odnosno preinači na način da se optuženike oslobodi optužbe.

Opt. R.J. podnio je osobnu žalbu iz žalbenih osnova bitne povrede odredaba ZKP, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, također s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, ili preinači sukladno žalbenim prijedlozima sadržanim u njegovoj osobnoj žalbi.

Isti optuženik podnio je o roku i dopunu žalbe kojom upućuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, s istim žalbenim prijedlogom kojim traži ukidanje pobijane presude.

Opt. N.Ž. žali se po branitelju po službenoj dužnosti, odvjetniku M.D. iz V., iz žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, te odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje ili preinači sukladno žalbenim prijedlozima ovog žalitelja.

Optuženici B.L. i M.I. podnijeli su zajedničku žalbu putem branitelja I.L., odvjetnika iz V., također branitelja po službenoj dužnosti, i to iz žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, odnosno preinači, sukladno žalbenim navodima ovih žalitelja.

Optuženici M.K. i G.M. žale se po zajedničkom branitelju po službenoj dužnosti, V.O., odvjetniku iz V., iz žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona, te odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Žalbu je podnio i opt. Z.S. po branitelju S.Z., odvjetniku iz V., iz žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te povrede kaznenog zakona, s prijedlogom da se

pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, ili preinači sukladno žalbenim prijedlozima ovog žalitelja, čija je žalba, za sada, djelomičnim prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika u odnosu na ovog optuženika postala bespredmetna.

Odgovori na žalbe nisu podnijeti.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske, na temelju čl. 373. st. 1. ZKP predložio je da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili podredno preinači u odluci o kazni i optuženicima (kod kojih je to moguće) izreknu strože kazne, a žalbe optuženika da se odbiju kao neosnovane.

U svojoj osobnoj žalbi opt. R.J. zatražio je da njegov izabrani branitelj bude nazočan sjednici vijeća drugostupanjskog suda, time da će u kraćem roku dostaviti punomoć izabranog branitelja, što nije učinio, pa je drugostupanjski sud na sjednicu vijeća pozvao branitelja po službenoj dužnosti, koji je inače uredno obaviješten, ali sjednici nije pristupio, te je ista održana samo u nazočnosti zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske, uvodno naznačenog.

Kako je optuženik i dalje u bijegu, to nije bilo zapreke da se sjednica vijeća održi u odsutnosti navedenih osoba sukladno čl. 374. st. 4. ZKP.

Žalba državnog odvjetnika djelomično je osnovana, i to glede odluke o kazni u odnosu na opt. S.S., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M., zbog čega je u tom dijelu preinačena pobijana presuda, te presuđeno kao pod toč. I. izreke ove drugostupanjske presude. Isto tako, djelomično je osnovana žalba državnog odvjetnika u odnosu na oslobađajući dio presude, i to prema opt. Z.S., opt. S.V., opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K., te je u tom dijelu ukinuta presuda suda prvog stupnja, kako to proizlazi iz izreke pod toč. II. rješenja ovog drugostupanjskog suda.

Žalba državnog odvjetnika, u preostalom dijelu, te u cijelosti žalbe opt. S.C., opt. D.S., opt. R.J., opt. S.S., opt. N.Ž., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M., odbijene su kao neosnovane, te je u tom dijelu potvrđena prvostupanjska presuda, kako to proizlazi iz toč. III. ove drugostupanjske presude.

S obzirom na odluku pod toč. II. izreke ove drugostupanjske presude, žalba opt. Z.S. postala je bespredmetna.

Na žalbu državnog odvjetnika, te opt. S.C., opt. R.J., opt. N.Ž., te opt. M.K. i opt. G.M., zbog žalbene osnove bitne povrede odredaba ZKP

Nije u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da je izreka presude nerazumljiva u odnosu na opt. M.I. i opt. M.K., u dijelu koji se odnosi na inkriminacije ovih

optuženika u svezi ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i pomaganja u ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva, posebno da li su oni učinili jedno kazneno djelo, ili dva kaznena djela u stjecaju.

Ovdje žalba državnog odvjetnika gubi iz vida činjenicu da se sudioništvo u kaznenom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, prema izričitoj odredbi čl. 20. OKZRH ne sastoji samo u neposrednom sudjelovanju u radnji počinjenja, nego se kazneno djelo može počinuti i na "drugi način". Pojedini sudionik ne mora, pritom, svojom radnjom neposredno ostvarivati sva obilježja kaznenog djela, ukoliko je dao objektivni doprinos njegovom počinjenju, u vidu pomaganja u ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva, upravo kako se tim optuženicima i stavlja na teret, te kako su i osuđeni.

Iz izloženog, dakle, proizlazi da se ne radi o dva kaznena djela počinjena u stjecaju, već uvijek može biti samo jedno jedino kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, u kojim su radnjama u odnosu na drugu radnju opt. M.K. i opt. M.I. sudionici, i to radnjom pomaganja u ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva.

Opt. S.C., kao i opt. N.Ž., u svojim žalbama ističu bitnu povredu odredaba ZKP iz čl. 367. st. 1. toč. 12. ZKP. Međutim, ovdje se mora reći da je u čl. 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine", broj 112 od 29. listopada 1999. godine) propisano da se čl. 367. st. 1. toč. 12. briše, pa se dakle ne radi o izloženoj bitnoj povredi odredaba ZKP, jer ista više ne postoji.

Opt. S.C., kao i opt. N.Ž. u svojim žalbama ističu i bitne povrede odredaba ZKP iz čl. 367. st. 1. toč. 11. smatrajući da prvostupanjska presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, da je ona nerazumljiva i proturiječna sama sebi, pored svega predlažu ukidanje prvostupanjske presude a da pritom ne obrazlaže žalba u čemu nalazi nerazumljivost, proturiječnost, te nedostatak razloga o odlučnim činjenicama.

Istovremeno opt. M.K. i opt. G.M. u svojoj žalbi označujući uvodno žalbene osnove, nabrajaju i bitnu povredu odredaba kaznenog postupka, ali uopće ne obrazlažu o kojoj se to povredi radi, niti istu pravno označavaju.

Međutim, ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, kako u odnosu na opt. S.C., te opt. N.Ž., kao i opt. G.M. i opt. M.K., ali povodom podnijetih žalbi ostalih optuženika sukladno čl. 379. st. 1. toč. 1. ZKP, ovaj drugostupanjski sud je utvrdio, da u odnosu na opt. S.C. i opt. N.Ž. nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, a isto tako niti su u odnosu na opt. M.K. i opt. G.M. počinjene povrede odredaba kaznenog postupka na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Isto tako, nisu u pravu opt. R.J. i opt. N.Ž. kada u svojim žalbama tvrde da je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 3. ZKP, jer nisu ispunjeni uvjeti da im se sudi u odsutnosti.

Ovdje treba najprije navesti da o suđenju u odsutnosti raspravni sud odlučuje posebnim rješenjem, protiv kojeg je dopuštena žalba (čl. 305. st. 5. ZKP). U tom slučaju nakon pravomoćnosti tog rješenja ne može se pitanje opravdanosti suđenja u odsutnosti ponovno isticati u žalbi na presudu, osim ukoliko su nakon pravomoćnosti rješenja nastupile nove okolnosti, koje su odlučne za ocjenu opravdanosti suđenja u odsutnosti (to bi bilo u slučaju da su opt. J. i opt. Ž. u svojim žalbama označili da su sada dostizni državnim tijelima). Ovo stoga, što je rješenje kojim je dozvoljeno suđenje u odsutnosti (list br. 420 spisa) postalo pravomoćno u odnosu na opt. Ž. i opt. J., isticanjem na oglasnoj ploči suda prvog stupnja, pa su optuženici imali zakonsku mogućnost pobijati rješenja, a što nisu učinili.

Uz navedeno, očito je, da ni jedan od ove dvojice optuženih kojima je suđeno u odsutnosti i dalje nije dostižan državnim tijelima Republike Hrvatske, pa s obzirom na težinu kaznenog djela koje im se stavlja na teret, uz ostale okolnosti u svezi s dijelom, postoje dakle osobito važni razlozi da im se sudilo u odsutnosti (čl. 305. st. 4. ZKP).

Nije dakle ni u tom dijelu osnovana žalba opt. J. i opt. Ž. zbog izložene bitne povrede odredaba ZKP.

Nije u pravu ni opt. R.J. kada ističe da je sud prvog stupnja počinio bitnu povredu odredaba ZKP iz čl. 367. st. 1. toč. 5. ZKP sudivši bez zahtjeva ovlaštenog tužitelja.

Ovdje treba reći da je promjenom mjesne nadležnosti Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru preuzelo kazneni progon protiv svih optuženika, prvotno na temelju optužnice Županijskog državnog odvjetnika u Osijeku (list br. 411 spisa) koja je optuženica činjenično i pravno uređena po Županijskom državnom odvjetništvu u Vukovaru, dodavanjem kriminalne količine iz djelatnosti opt. C. i opt. S. (list br. 562 spisa), pa dakle nema isticane bitne povrede odredaba ZKP koja se obrazlaže u žalbi ovog optuženika.

Isto tako, nije ostvarena ni relativno bitna povreda odredaba ZKP iz čl. 367. st. 3. ZKP, i to povredom odredbe čl. 355. st. 1. toč. 1. i čl. 359. st. 1. toč. 4. ZKP, jer da je pogrešno navedeno vrijeme počinjenja djela, te da postoji neodređenost radnje, kao i neodređenost u pogledu identiteta oštećenika.

Ovdje treba reći da je u presudi na listu br. 33, jasno, kao posebna glava presude označeno vrijeme, mjesto i okolnosti pod kojima je kazneno djelo počinjeno, gdje se izričito navodi koliko je vremena trajala opsada Grada V., u kojem su vremenu ova kaznena djela počinjena, koliko je osoba poginulo i koliko je ranjeno u vrijeme opsade V., a koliko je osoba, neposredno nakon vojnog pada V. i okupacije V. nestalo, te koliko je njih protjerano u progonstvo, uz točnu oznaku mjesta na kojem su sva kaznena djela, koja su predmetom ovog kaznenog postupka, počinjena.

Pritom još treba reći da je Komisija za zatočene i nestale osobe svojim dopisom od 12. listopada 1999. godine, uvidom u evidencije zatočenih i nestalih osoba, te identificiranih posmrtnih ostataka, detaljno obavijestila prvostupanjski sud, u odnosu na koje je nestale

osobe pokrenut postupak traženja pri komisiji Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale, od kojeg vremena se koja od pojedinih osoba oštećenika nalazi u evidenciji traženih osoba, te da li se radi o ekshumiranim i identificiranim posmrtnim ostacima žrtava agresije na Republiku Hrvatsku (list br. 772 - spisa).

Prema tome, citirana odredba zakona nije povrijeđena, pa se dakle ne radi o izloženoj relativno bitnoj povredi odredaba ZKP iz čl. 367. st. 3. ZKP, kada je vrijeme, mjesto, te oznaka osoba prema kojem je djelo počinjeno precizirani u okviru svake pojedine kaznenopravne radnje, te s tim u svezi očito da to nije bilo od nikakvog utjecaja na donošenje zakonite odluke, pa stoga istaknuta postupovna povreda nije počinjena.

Ispitujući pobijanu presudu, nadalje po službenoj dužnosti, ovaj sud drugog stupnja nije ustanovio ni postojanje bilo koje povrede zakona iz čl. 379. st. 1. toč. 2. ZKP u svezi s čl. 368. st. 1. toč. 1.-5. ZKP.

Obrazlažući ovu žalbenu osnovu, u svojoj osobnoj žalbi opt. R.J. smatra da nije pravilno primijenjen kazneni zakon, zbog kojeg je on, kao i ostali optuženici osuđeni ovom presudom, s obzirom na činjenicu da je Republika Hrvatska svoju samostalnost stekla tek priznanjem od strane međunarodne zajednice, a u vrijeme okupacije V., Grad V. bio u sastavu bivše SRH, a SRH u sastavu bivše SFRJ, u koje vrijeme je tzv. JNA bila regularna vojska SFRJ.

U odnosu na te navode žalbe, prije svega treba reći, da se optuženiku stavlja na teret kriminalna djelatnost vremenski označena studeni i prosinac 1991. godine, a nakon okupacije Grada V., dakle, i nakon 8. listopada 1991. godine koji je bitan za primjenu odredbi kaznenog prava. Pritom treba reći da je za kazneno pravo odlučan datum kada je došlo do potpunog raskida državnopravnih sveza Republike Hrvatske s Federacijom (8. listopada 1991. godine), od kojeg datuma je i tzv. JNA proglašena neprijateljskom vojskom.

Stoga je do tog datuma u Republici Hrvatskoj doista vrijedio KZSFRJ kao savezni zakon, uz dvije manje korekcije, kako to proizlazi iz Zakona o izmjenama i dopunama KZSRH).

No, s pravnog stajališta za kazneno pravo bitan je datum potpunog raskida državnopravnih sveza Republike Hrvatske s Federacijom, a to je datum 8. listopada 1991. godine, dakle, svakako prije datuma koji se ovom optuženiku (kao i ostalim optuženicima) stavlja na teret u izreci presude kao vrijeme počinjenja kaznenog djela.

Prema tome, pravilno je sud prvog stupnja djelo koje stavlja ovom optuženom na teret, pravno označio kao kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. Osnovnog kaznenog zakona Republike Hrvatske, pri čemu treba reći, da obilježja kaznenog djela proizlaze iz odredbe čl. 120. OKZRH, a ne iz međunarodnog ugovora, odnosno nekog drugog propisa, ali su Ženevska konvencija i Dopunski protokol našle odraz u toj normi, priznanjem međunarodnog humanitarnog prava od strane Republike Hrvatske, koje se inače primjenjuje prema civilnom stanovništvu za vrijeme oružanog sukoba.

Nije dakle osnovana žalba opt. R.J. zbog povrede kaznenog zakona.

Isto tako, sud prvog stupnja nije povrijedio kazneni zakon, kada je opt. S.C. primjenom odredaba čl. 43. st. 1. i dr. i čl. 44. OKZRH za kaznena djela u stjecaju izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Naime, sud prvog stupnja je za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. KZRH ovom optuženiku utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, a kao utvrđenu uzeo je kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, koja je ovom optuženiku izrečena pravomoćnom presudom Okružnog suda u Osijeku od 10. studenog 1993. godine, br. K 78/90, zbog učina kaznenog djela iz čl. 127. st. 1. KZRH, pa mu je na temelju čl. 120. st. 1. OKZRH uz primjenu čl. 44. st. 1. u svezi s čl. 43. st. 1. i 2. toč. 2. OKZRH izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Kako se radi o pravilnoj primjeni zakona, nije ostvarena žalbena osnova povrede kaznenog zakona na način kako se to interpretira u žalbi ovog optuženika.

Ispitujući pak pobijanu presudu po službenoj dužnosti, ovaj sud drugog stupnja nije ustanovio postojanje bilo koje povrede zakona iz čl. 379. st. 1. toč. 2. ZKP, u odnosu na sve ostale optuženike.

Na žalbu državnog odvjetnika, opt. S.C., opt. D.S., opt. R.J., opt. S.S., opt. N.Ž., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M., zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nije u pravu državni odvjetnik kada tvrdi da je sud prvog stupnja pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje u odnosu na osuđujući dio presude, jer je iz činjeničnog opisa djela izostavio tvrdnju koja se odnosi na postupanje svih optuženika u okviru općeg prava stvaranja tzv. Velike Srbije, a radi spriječavanja daljnjeg života Hrvata i drugog nesrpskog stanovništva na tom dijelu Republike Hrvatske, sve u smislu prethodnog dogovora i zajednički, pa su optuženici jedan dio zarobljenika odveli u logor S., a druge protjerali na slobodni dio teritorija RH kada takva djelatnost proizlazi iz obrane opt. S.C., te iskaza saslušanih svjedoka tijekom postupka. Pritom državni odvjetnik naglašava upravo glede oblika krivnje njihovo zajedničko postupanje, u kojem su oni aktivno djelovali i prema podijeljenim ulogama u etničkom čišćenju istočnog dijela Hrvatske, te stvaranja "Velike Srbije", zbog čega su, sukladno tome, prema svojim tako podijeljenim ulogama, sudjelovali u zarobljavanju razdvajanju, čuvanju, maltretiranju, ubijanju i protjerivanju nesrpskog stanovništva.

Iz izloženog nesumnjivo proizlazi preširoka koncepcija supočiniteljstva, i to posebno kada državni odvjetnik, sada, pored zajedničkog djelovanja i postupanja po prethodnom dogovoru dodaje još i postupanje po podijeljenim ulogama, što upravo u sebi uključuje veći stupanj organiziranog planskog djelovanja, od onog kako ih tereti državni odvjetnik u optužnici.

Stoga, po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, ovakav zajednički oblik krivnje za sve optuženike, koji bi se sastojao u postupanju po prethodnom dogovoru, zajednički, prema podijeljenim ulogama, vodio bi u objektivizirani oblik krivnje,

što bi bilo suprotno utvrđenom činjeničnom stanju, te odgovornosti svakog pojedinog supočinitelja djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, a prema pravnom načelu da svako odgovara u granicama svoje namjere.

Stoga okolnost da je sud prvog stupnja ispustio iz činjeničnog opisa djela zajednički umišljaj svih optuženika s onim ciljevima za koje ih tereti državni odvjetnik, nije od utjecaja na pravnu oznaku kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, jer činjenični opis djela iz izreke pobijane presude sadrži sve bitne elemente kaznenog djela za koje su ovi optuženici oglašeni i krivima, sa detaljnim opisom kaznenopravne radnje za koju je svaki od njih pojedinačno osuđen. Neovisno o tome, dakle, ovako široko postavljen opis djela, mogao je ostati u preambuli, ali nije bio od utjecaja za pravnu oznaku kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva koje im djelo u izmjenjenoj optužnici na posljednjoj glavnoj raspravi, državni odvjetnik i stavlja na teret optuženicima.

Nije dakle u tom dijelu osnovana žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Napokon, nije u pravu ni državni odvjetnik kada tvrdi, da je u odnosu na opt. R.J. i opt. S.S. pogrešno utvrđeno činjenično stanje, kada iz iskaza svjedokinje A.H. nedvojbeno proizlazi da je opt. R.J. ubio G.K. na način da mu je odsjekao glavu, te izdvojio ošt. M.Š. i njegovog sina B. i odveo u nepoznatom pravcu, od kojeg vremena im se gubi svaki trag.

U odnosu na opt. S.S. državni odvjetnik smatra da je pogrešno sud prvog stupnja iz činjeničnog opisa izdvojio kaznenu djelatnost ovog optuženika, koji je zajedno s opt. J. sudjelovao u strijeljanju Z. zvanog E., i pripadnika rezervnog sastava policije, te nepoznatog mladića iz S., te izdvojio iz grupe zarobljenika M.Š. i njegovog sina.

Ovdje se radi o radnjama koje su ispuštene iz činjeničnog opisa djela u odnosu na opt. R.J. i u odnosu na opt. S.S., iz razloga što nije bilo dokazano da bi ovi optuženici te djelatnosti doista i počinili.

Naime, iskaz svjedokinje A.H. u suprotnosti je sa zapisnikom o provedenoj ekshumaciji i identifikaciji posmrtnih ostataka ošt. G.K., gdje je nedvojbeno utvrđeno da je uzrok smrti vatreno oružje, a ne odsjecanje glave, neovisno o tome što svjedok F.G. u svom iskazu tek na glavnoj raspravi naveo da ima saznanja da je jedna osoba prezimena K. zaklana na ciglani, što je neodlučno posebice, kada ne tereti opt. J. za tu djelatnost, pa je sud prvog stupnja s pravom iz činjeničnog opisa djela, u odnosu na opt. R.J., ispustio ovu djelatnost.

Isto tako, iz iskaza svjedokinje A.H. u istrazi i na glavnoj raspravi postoji znatno proturiječje u pogledu osoba koje su sudjelovale u izdvajanju ošt. M.Š. i njegovog sina B., kraj činjenice da se više na glavnoj raspravi nije sjećala osoba koje su to učinile, a zbog utvrđene bitne razlike u njezinom iskazu, sud ocijenjujući vjerodostojnost njenog iskaza, s pravom joj ne poklanja vjeru, te ispušta iz činjeničnog opisa i ovu nedokazanu djelatnost opt. J.

Naime, ovdje postoji razlika o iskazu svjedokinje A.H. i samog opt. S.C., a na temelju tih razlika sud je jedino mogao zaključiti, a što je i pravilno utvrđeno da je u sudjelovanju

likvidacije R.Z., kao i nepoznatog pripadnika rezervnog sastava hrvatske policije, te nepoznatog mladića iz S. sudjelovao samo opt. R.J., a ne i opt. S.S.

Isto tako i u odnosu na djelatnost opt. S., u vezi stradanja ošt. M.Š. i njegovog sina B., zbog nevjerodostojnosti iskaza svjedokinje A.H. i ova kaznenopravna radnja nije se mogla staviti na teret opt. S., budući da je svjedokinja H. u istrazi tvrdila da su ovo kazneno djelo počinili opt. J. i opt. S., a na glavnoj raspravi navodi tri ostale osobe, time da sada više ne može reći tko je stvarno sudjelovao u izdvajanju iz grupe zarobljenika, te odvođenja u nepoznatom pravcu ošt. M.Š. i njegovog sina.

Stoga protivno navodima žalbe sud prvog stupnja je pravilno ocijenio vjerodostojnost s jedne strane iskaza svjedokinje A.H., a s druge strane obrane opt. C. u odnosu na ove ispuštene kaznenopravne radnje iz čijih dakle iskaza, odnosno obrane ne proizlazi da bi opt. J. i opt. S. počinili i one radnje koje su ispuštene iz činjeničnog opisa djela u odnosu na ove optuženike, kako to proizlazi na listu br. 48 i 49, te listu br. 2 pobijane presude.

Nije ni činjenično stanje ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno kako to proizlazi iz žalbi opt. S.C., opt. D.S. i opt. S.K., opt. R.J. i opt. S.S., te osobnoj žalbi opt. R.J., kao i dopuni njegove žalbe, te žalbi opt. N.Ž., opt. M.K., opt. G.M., opt. B.L. i opt. M.I..

U žalbi opt. C. prvenstveno se prigovara da se osuđujuća presuda suda prvog stupnja, u odnosu na ovog optuženika, temelji na njegovoj obrani koju je dao pred redarstvenim vlastima koja ne može biti dokaz, pa ju je kao takvu trebalo izdvojiti iz spisa, jer se na takovoj obrani ne može temeljiti.

Ovdje je potrebno reći da je optuženik ispitan pred redarstvenim vlastima u prisutnosti svog branitelja V.M., koji je pored te radnje ispitivanja osumnjičenika bio njegov branitelj tijekom cijele istrage, a koji je podnio i prigovor protiv optužnice.

Stoga tvrdnja optuženika da je potpisao tri lista prazna papira ne odgovara istini, kada iz podataka u spisu na listu br. 6 vidljivo je, da zapisnik o ispitivanju osumnjičenika sadrži pet stranica, i da je to ispitivanje provedeno sukladno čl. 177. st. 6. ZKP, te da je optuženik upozoren u smislu čl. 4. i 5. ZKP kako to sve proizlazi iz zapisnika o ispitivanju osumnjičenika. Osim toga, branitelj optuženika, kao stručna osoba, sigurno bi reagirao da su optuženiku i njemu osobno predočene prazne stranice zapisnika radi potpisa, što bi bilo suprotno kodeksu odvjetničke etike, već i zbog činjenice da je pored optuženika taj zapisnik na svakoj stranici potpisao i branitelj optuženika.

Osim toga, ovaj zapisnik o ispitivanju osumnjičenika treba se cijeliti zajedno sa ostalim utvrđenim činjenicama, a prije svega da su u njemu s puno detalja izneseni podaci i činjenice, o kojima optuženik sigurno ne bi imao saznanja da nije osobno tome prisustvovao, uz daljnju utvrđenu činjenicu da se samoinicijativno javio policiji u V., a onda u V.2, zbog čega njegovo djelomično priznanje u predkaznenom postupku, uz ispunjene zakonske formalnosti ispitivanja osumnjičenika pred redarstvenim vlastima predstavlja valjani dokaz na kojem se može temeljiti sudska presuda.

Ovaj optuženik prigovara i iskazima ostalih preslušanih svjedoka, koji ga terete za pojedine kaznenopravne djelatnosti u okviru kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog

stanovništva, i to prije svega iskazu svjedoka S.F., svjedoka S.L., svjedoka F.G. i svjedoka M.F., A.S., paušalno ocijenujući da su ti iskazi proturiječni i nesigurni, jer nisu rezultat neposrednog opažanja, čime žalitelj zapravo želi obezvrijediti iskaze ovih svjedoka što nije prihvatljivo, pogotovo kada se ima u vidu one nedvojbeno utvrđene činjenice koje proizlaze iz iskaza ovih svjedoka koji su u okviru svojih mogućnosti percepcije pojedinog kriminalnog djelovanja optuženika, istu i reproducirali u istrazi i na glavnoj raspravi.

Kod takove ocjene treba se imati u vidu činjenica da ovaj optuženik priznaje svoju nazočnost u svojstvu čuvara V., ali negira svoje osobno učestvovanje u postupanju prema zarobljenim civilima.

Svjedoci S.F., S.L., M.F., A.S., F.G. i A.H., opširno su opisali radnje koje je poduzeo opt. S.C., a sud prvog stupnja dao je vrlo detaljnu i temeljitu ocjenu iskaza svakog od ovih svjedoka, pa se prema tome radi o neposrednoj i slobodnoj ocjeni svakog dokaza pojedinačno i u cjelini od suda prvog stupnja, koja ocjena žalbenim navodima optuženika nije dovedena u pitanje, zbog čega je ovaj optuženik radnjama opisanim u toč. 8. i toč. 1. alineje 1-5. presude ostvario sva obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH onim radnjama koje su opisane u tim alinejama.

Isto tako, i u odnosu na kaznenopravnu djelatnost opt. S.C. i opt. D.S., treba reći, da je sud prvog stupnja s pravom i to na temelju djelomičnog priznanja samog opt. C. u odnosu na ovaj događaj, te na temelju iskaza svjedoka J.R., utvrdio da su oba optuženika djelujući u kaznenopravnom svojstvu supočinitelja djela, ubili ošt. E.N., pri čemu je sud dao i potpune razloge za subjektivnu komponentu supočiniteljstva u odnosu na oba optuženika, zbog čega neosnovano sada opt. C. kao i opt. S. dovode u pitanje ocjenu onih dokaza koji ih terete.

U tom sklopu opt. S. navodi u svojoj žalbi, da je svjedok R. izričito potvrdio da je E.N. ubio opt. C. Međutim, žalba opt. S. zaboravlja da je opt. C. u tom dijelu sa puno detalja naznačio okolnosti pod kojima se djelo dogodilo, navodeći da je u supočinjenju djela sudjelovalo još tri za sada neidentificare osobe koje su došle iz SRJ, tek jednome znade nadimak "T.", zbog čega ga sud prvog stupnja s pravom uzima da su supočinitelji djela bili upravo D.S. i S.C., dok ostale osobe ne obuhvaća upravo iz naprijed izloženog razloga.

U tom sklopu nije odlučno što je svjedok R. na temelju iskaza opt. C. zaključio da je ovaj sudjelovao u ubojstvu E.N., jer u tom vođenom razgovoru nije bilo govora tko je još sudjelovao u počinjenju djela.

U odnosu na valjanost obrane opt. C. koju je on dao kod ispitivanja u kaznenoprocesnom svojstvu osumnjičenika, već je odgovoreno u okviru njegove žalbe, pa se na taj odgovor upućuje i opt. S. kada prigovara istinitosti ovog dijela obrane opt. C.

Time je u stvari odgovoreno na žalbene navode opt. C. i opt. S. zbog žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Opt. R.J. u žalbi po branitelju po službenoj dužnosti, kao i svojoj osobnoj žalbi, te dopuni žalbe, zbog žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u prvom redu upire na kvalitet iskaza svjedoka A.H. i F.G., kao i dio obrane opt. C. koji tereti ovog optuženika, htijući sebe na taj način ekskulpirati za kriminalnu djelatnost koja se njemu

stavlja na teret.

U svojoj osobnoj žalbi opt. J. predočuje presliku publikacije "Dimenzije zločina počinjenih u V. 1991. godine, u izdanju Nakladnog zavoda "Globus" i pritom apostrofira da je očito na stranama od 70-75 publikacije, pod šifriranim iskazom AND14" svoj iskaz dala svjedokinja A.H., koja u cijelom tom iskazu nije spomenula ime, niti nadimak ovog optuženika za sva ona djela, za koja je on oglašen krivim, a odnosi se na izdvajanje, zlostavljanje, pucanje i usmrćenje vukovarskog R.Z. zvanog E., kao i na strijeljanje više zarobljenika (8, 9), kao i pripadnika policije, te jednog mladića iz S.

Pritom se mora reći, suprotno izloženim tvrdnjama žalitelja, da navedeni dokument ne može se smatrati vjerodostojnim svjedočkim iskazom svjedokinje A.H., niti se sud drugog stupnja može upuštati u ocjenu šifriranog iskaza osobe, koja je svoj iskaz dala pod šifrom AND14, prije svega zbog činjenice jer se radi o proizvoljnoj tvrdnji ovog optuženika da je šifrirani svjedočki iskaz AND14, iskaz svjedokinje A.H., a osim toga ni prvostupanjski, a ni drugostupanjski sud ne može ocijenjivati okolnost davanja takvog iskaza jer se ne radi o dokazu koji je izveden po sudu. Time bi bilo povrijeđeno kaznenoproceno načelo neposrednog izvođenja dokaza, te njegove ocjene. Pritom se još mora reći da žalitelj ovaj argument može koristiti u obnovi postupka, ukoliko do nje dođe, što zavisi od inicijative samog optuženika.

U odnosu na zapisnik o ispitivanju opt. S.C. pred djelatnicima policije, već je odgovoreno u okviru žalbe ovog optuženika, te nema potrebe ponavljati, jer je utvrđeno da se radi o zakonitom i pravilnom dokazu na kojem se može temeljiti sudska presuda u smislu čl. 9. st. 2. ZKP.

U odnosu na djelatnost opt. J. pod alinejom 2. i 3. toč. 8. i 3. presude treba reći da se kaznena odgovornost opt. J. temelji na iskazu svjedoka F.G., čiju ocjenu vjerodostojnosti je dao sud prvog stupnja u potpunosti, a koju prihvaća i ovaj drugostupanjski sud. Isto tako neosnovano predlaže žalitelj u okviru žalbene osnove nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja da se saslušaju svjedoci Ž.L. i Z.M. iz V., koji navodno imaju saznanja što se događalo u prostoru S. na V.

Međutim, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, s obzirom na to da je činjenično stanje, kako ga je utvrdio sud prvog stupnja u pogledu inkriminirane djelatnosti opt. J., ne bi ništa bitno novoga dobilo ni saslušanjem u žalbi predloženih svjedoka L. i M., pogotovo s obzirom na činjenicu da se u žalbi ništa ne navodi što bi posebno ti svjedoci trebali posvjedočiti u korist optuženika.

U dopuni svoje žalbe opt. J. dostavlja pravomoćnu presudu tadašnjeg Općinskog suda u Vukovaru broj K-254/93 od 1. prosinca 1994. godine, iz koje proizlazi da je on osuđen zbog kaznenog djela neodazivanja pozivu i izbjegavanja vojne službe, a izrečena mu je uvjetna osuda s utvrđenom kaznom zatvora u trajanju od jedne godine i rokom kušnje u trajanju od jedne godine.

Ovom pravomoćnom presudom optuženik dokazuje samo činjenicu da je izbjegavao vojni poziv 20. prosinca 1993. godine i ni po čemu se ne odnosi na inkriminirano razdoblje za koje je osuđen ovom presudom, a to je razdoblje nakon pada Grada V., te njegove okupacije od strane tzv. JNA i ostalih paravojnih postrojbi tijekom studenog i prosinca 1991. godine.

Iz izloženih razloga nije dakle osnovana žalba opt. R.J. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nisu osnovane žalbe opt. S.S., N.Ž. i B.L. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Sud prvog stupnja je s pravom utvrdio da su ti optuženici, i to opt. N.Ž. u svojstvu zapovjednika logora V. osobno mučio ili dopuštao drugim osobama da to čine, a uz to nakon ispitivanja i mučenja zarobljenika slao i pojedine osobe na streljanje, te na taj način počinio upravo kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Istovremeno su opt. S.S. i opt. B.L. ulazili u hangare V., tražili i prokazivali između zarobljenih civila osobe koje su sudjelovale u obrani grada, te ih odvodili na ispitivanje, nakon čega su vršena strijeljanja. Opt. S.S. je i nečovječnim postupanjem prema pojedinim civilnim osobama, nanošenjem velikih patnji i ozljeda tjelesnog integriteta, posebno prema braći M., također ostvario kazneno pravne radnje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, što je sve potpuno i pravilno utvrdio sud prvog stupnja.

Stoga nema nikakovog opravdanja da se njihove kriminalne djelatnosti u okviru počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva dovedu u pitanje, kako se to sada čini u žalbama ovih optuženika, kada iz iskaza naprijed nabrojanih svjedoka, koji su, u pitanju inkriminacija navodili detaljno i okolnosno ono što su čuli i vidjeli, posebice svjedok D.L. koji je prepoznao opt. L. nakon što ga je ovaj oslovio, te koji je detaljno opisao način na koji je ovaj optuženik osvijetljavao lampom zatočenike, prepoznavao ih, prokazivao te izvodio van.

Istovremeno iz iskaza svjedoka A.S. i A.H. proizlazi da je opt. S. u uniformi ne samo bio nazočan na V., već je osobno odvodio pojedine ljude na mjesta gdje su strijeljani, dok su mučenja, nanošenjem teških bolova i patnji, izvršena po opt. N.Ž. detaljno opisana u iskazima svjedoka D.L. i svjedokinje A.H.

Kako su dakle ti svjedoci dali detaljne podatke o radnjama počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, to je sud prvog stupnja s pravom te iskaze prihvatio kao istinite, i oni ničim nisu dovedeni u pitanje žalbenim navodima opt. S., opt. Ž. i

opt. L..

Nisu osnovane žalbe opt. S.K., M.K., M.I. i G.M. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

U žalbi opt. S.K. nastoji se obezvrijediti iskaz svjedoka D.B., kao i svjedokinje A.H., tvrdnjom da su svjedoci bili u tom trenutku zaokupljeni golim preživljavanjem, pa onda verbalne prijetnje od strane opt. K. nisu doživljavali kao osjećaj ugroženosti, jer su se u daleko većoj opasnosti nalazili u odnosu na ostale optuženike, nego u odnosu na opt. S.K..

Suprotno ovim tvrdnjama žalbe, treba reći, da je optuženica prilikom ispitivanja u dva navrata mučila i zlostavljala svjedokinju A.H., na način da ju je udarala oružjem, a kada bi ova pala, nastavila je udariti nogama, i time joj je namjerno uzrokovala teške bolove i patnje upravljene prema onom cilju za kojim je išla (iznuđivanje određenih obavijesti i podataka). Istovremeno je i nečovječno postupala prema zarobljenom civilu D.B., primjenom mjera zastrašivanja i terora na način da je stavila kuhinjski nož pod vrat ovog svjedoka, i htjela mu ugasiti cigaretu u oku, u kojoj je radnji spriječena po nazočnom vojniku, što doista u sebi uključuje i nečovječno postupanje, te mjere zastrašivanja i terora.

Iz izloženih razloga nije prihvaćena žalba ove optuženice, jer je svako saslušavanje zarobljenih civila, koje je ona provodila po naredbi zapovjednika logora opt. Ž., krila u sebi opasnost likvidacije zarobljenika, na ovaj ili onaj način, pa se dakle nije radilo o običnom osjećaju straha i ugroženosti, niti o verbalnoj prijetnji od strane ove optuženice upućene svjedokinji H. i svjedoku B., već o učinu kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, kako je to opisano u kaznenopravnim radnjama koje se njoj stavljaju na teret.

U žalbi opt. M.I. zbog ove žalbene osnove postavlja se sumnja u dio obrane opt. C. u kojoj ga ovaj tereti, a radi se o nečovječnom postupanju, također prema zarobljenom civilu, u to vrijeme, Ž.M.. Pritom opt. C. izričito navodi da mu je poznato da je zatočene žene pregledavala i ispitivala S.K., i da je osobno vidio kada je opt. M.I. pretukao zarobljenog civila Ž.M. udarajući ga svuda po tijelu željeznim držačem za opruge, koja radnja očito ima značaj nečovječnog postupanja prema zarobljenom civilu, što isključuje svaku sumnju u inkriminirano ponašanje ovog optuženika.

Ovaj optuženik u svojoj žalbi nadalje smatra da nije dokazana niti radnja pomaganja u odnosu na prokazivanje pojedinih osoba, koje bi potom bile izvedene izvan i strijeljane. Međutim, takva njegova djelatnost nedvojbeno proizlazi iz iskaza svjedoka I.B. i D.B., koji su potvrdili da je opt. I. ulazio u hangare na V., te prepoznavao pojedine osobe kao branitelje, a zatim bi te bile izvođene van i potom se čuli pucnji, i od tog vremena tim se osobama gubi svaki trag.

Iz izloženog dakle proizlazi da je opt. I. djelovao upravo na način i u pravcu kako mu se to inkriminira pod toč. 8. i toč. 9. alineje 1. za koju je kaznenopravnu radnju i oglašen krivim u okviru radnje počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Napokon, nisu u pravu ni opt. M.K., ni opt. G.M. kada u svojim žalbama tvrde da činjenični opisi radnje počinjenja kaznenog djela za koje se oni oglašavaju krivima, predstavlja kazneno djelo razbojništva, i još pritom da je obuhvaćeno Zakonom o općem

oprostu.

Ne radi se o kaznenom djelu razbojništva, niti o djelatnostima koje bi bile opravdane vojnim potrebama, već su kršenjem pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba opt. M.K. i opt. G.M. pljačkali imovinu zarobljenih civila, pa su proizvoljni i bezuspješni pokušaji žalitelja, kada nastoje obvezvrijediti svoju krivnju za počinjenje ratnih zločina protiv civilnog stanovništva tvrdnjom o počinjenju kaznenog djela razbojništva. Pritom još treba reći da su oni proglašeni krivima samo za ono što je njima dokazano tijekom postupka, i to opt. M.K. da je pljačkao imovinu zarobljenog stanovništva i pritom prislanjajući na čelo pištolj, od zarobljenog civila R.G. oduzeo novac, dok je opt. G.M. na isti način pri pljački imovine zarobljenog stanovništva oduzeo novac od svjedoka D.B.

Prema tome, ovi su optuženici postupali na način kako to proizlazi i izreke prvostupanjske presude, što je sve sud prvog stupnja potpuno i pravilno utvrdio na temelju iskaza saslušanih svjedoka.

U odnosu na djelatnost opt. M.K., označene pod alinejom 2., treba reći da je svjedokinja M.K. potvrdila da je ovaj optuženik pozvao njenog supruga V.K. na ispitivanje od kojeg vremena ona ništa ne zna o sudbini svog supruga.

Optuženi K. smatra da je na opisani način postupao po naređenju pretpostavljenog (komandnog kadra), a isto tako opt. G.M. smatra da je djelovao u svojstvu mobiliziranog vojnika tzv. JNA i to po naređenju pretpostavljenih.

Istu tvrdnju iznio je i opt. C. u svojoj žalbi, tvrdeći da je također postupio po naređenju pretpostavljenih u odnosu na inkriminacije sadržane u alineji 4. i 5. točaka 8, 1 i 4 prvostupanjske presude.

Ovdje je potrebno samo reći da ni u tom dijelu nisu osnovane žalbe opt. K., opt. M., te žalbeni navod opt. C., tvrdnjom da su oni u inkriminiranom razdoblju bili u rezervnom sastavu tzv. JNA, pa su kao članovi vojne organizacije zasnovane na subordinaciji bili dužni izvršavati zapovjedi pretpostavljenih, koji prigovor sud drugog stupnja ne nalazi osnovanim. Pritom treba reći da je čitavo pitanje izričito riješeno samim zakonskim tekstom, jer prema odredbi čl. 190. OKZRH naredba pretpostavljenog ne isključuje protupravnost, ukoliko je bila uperena na počinjenje ratnog zločina, kao što je to slučaj u odnosu na inkriminirane djelatnosti opt. K., opt. M. i opt. C.

Na temelju svega naprijed izloženog treba zaključiti da suprotno tvrdnjama i stajalištima žalitelja, koje su opširno obrazložene u njihovim žalbama, sud prvog stupnja je na temelju provedenog postupka, te analizom i pravilnom ocjenom obrane opt. C. kojem se sudilo u nazočnosti, tako i svih izvedenih dokaza, poglavito iskaza saslušanih svjedoka, sve odlučne činjenice pouzdano utvrdio i ispravno zaključio da su opt. S.C., opt. D.S., opt. R.J., opt. S.S., opt. N.Ž., opt. B.L., opt. S.K., opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M., počinili kazneno djelo činjenično opisano i pravno označeno u izreci pobijane presude, pa kako nije dovedena u pitanje i njihova kaznena odgovornost, to je pravilno i zakonito postupljeno kada su oni proglašeni krivim, te osuđeni za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

U odnosu na oslobađajući dio presude po žalbi državnog odvjetnika

U pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da je činjenično stanje nepotpuno, a time i pogrešno utvrđeno u odnosu na sve radnje koje su ispuštene iz činjeničnog opisa djela u odnosu na opt. Z.S.

Naime, ovaj optuženik osuđen je samo za jednu radnju kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, i to pljačkanje imovine stanovništva, i uzimanje novca od zatočenika, a posebice od R.M., dok su sve ostale radnje iz kriminalne količine koja se ovom optuženiku stavlja na teret, ispuštene, i to prijetnja zarobljenicima da će biti strijeljani i zaklani, te da je tukao zarobljenike na V., a pored toga da je odlazio u zatvor S., te tukao F.G.

U odnosu na radnje ispuštene iz činjeničnog opisa djela, koje čine pretežiti dio njegove kriminalne djelatnosti, sumarno su obrazložene a samo su naznačeni razlozi zbog kojih sud ne nalazi utvrđenim da bi ovaj optuženik počinio i te radnje, pa se tako navodi da određene radnje nisu dokazane, a u odnosu na pojedine radnje optuženika nema elemenata kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Naime, državni odvjetnik je u pravu kada navodi da tijekom postupka nije sa sigurnošću utvrđeno koje je sve zarobljene civile ovaj optuženik tukao, zlostavljao, ili im se prijetio, te na koji način i na kojem mjestu su one počinjene.

Pritom je važno reći da svjedoci F.K., P.O. i svjedok F.G. izričito navode da je tijekom njihovog zarobljavanja i mučenja u pogonu V. u V. bio nazočan i pored ostalih vukovarskih srba upravo opt. Z.S., kao i njegova sestra I., koji su zajedno s ostalim sudjelovali u mučenju zarobljenika V. U odnosu na opt. S. svjedoci se sjećaju da je bio obučen u maskirnu uniformu, s automatskom puškom, te kapom na glavi.

Uz navedeno svjedok F.G. preciznije navodi da im se prijetio da neće živi izići iz V., već će biti strijeljani ili zaklani, a osobno se okomio na ovog svjedoka.

Kako je, dakle, u odnosu na kriminalnu količinu koja se ovom optuženiku stavlja na teret, a koja je ispuštena iz činjeničnog opisa djela, činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno, biti će potrebno u ponovljenom postupku nakon što se ponovno saslušaju svjedoci O., K. i G. utvrditi stvarni obim te djelatnosti u odnosu na opt. Z.S.

S obzirom da je dio kriminalne količine koja se ovom optuženiku stavlja na teret ispuštena iz radnje počinjenja kaznenog djela ratnog zločina, a ostala je samo radnja pljačkanja stanovništva, to je ovaj drugostupanjski sud, prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika, ukinuo pobijanu presudu u odnosu na ovog optuženika u cijelosti, neovisno o tome što je samo neznatni dio kriminalne količine dokazan, za koje je on i osuđen.

Ovo stoga, što u ponovljenom postupku, ovaj će optuženik eventualno moći biti osuđen samo za jedan jedini ratni zločin protiv civilnog stanovništva, s više ili manje dokazanih radnji počinjenja.

Državni odvjetnik isto tako je u pravu kada navodi da nije na potpun i nedvojbjen način utvrđeno da li je opt. S.V. čuvao zarobljenike u skladištu V., posebice u okolnostima kada iz iskaza svjedoka V.F. i J.R. proizlazi da je također viđen u V. u maskirnoj odori i s oružjem, i to prvo u trenutku kada se kolona civilnih zarobljenika kretala od bolnice prema

V., a i kasnije u samom sabirnom logoru V.

Međutim, ovdje je bitno naglasiti da je opt. S.V. prema sadržaju izreke pobijane presude oslobođen optužbe da bi u V. (a kasnije u zarobljeničkom logoru S., te zatvoru u S.M.), nakon okupacije Grada V. od strane tzv. JNA i pridruženih paravojskih postrojbi, a djelujući u sklopu općeg plana stvaranja "Velike Srbije" postupajući pritom i protivno Ženevskim konvencijama i Dopunskom protokolu, u smislu prethodnog dogovora i zajednički, kao pripadnici različitih neprijateljskih postrojbi, tjerali pod prijetnjom smrti sve stanovništvo iz grada i njihovih domova, te iz skloništa, na nekoliko za to određenih mjesta, vršeći pritom razdvajanje nesrpskog stanovništva, oduzimali novac, zlato i druge pokretne stvari, tukli i zlostavljali na različite načine zarobljenike, prijetili im smrću, a veći broj nakon toga odmah usmrtili klanjem ili strijeljanjem, a ostale zarobljenike odveli u logore u Srbiju, ili odmah potjerali na područje Republike Hrvatske.

Stoga je u tom sklopu trebalo ocijeniti ukupno ponašanje opt. S.V., te njegovo čuvanje zarobljenika u skladištu V., jer se s obzirom na istaknutu preambulu u izreci oslobađajućeg dijela pobijane presude, radi se očito o tumačenju šireg pojma čuvanja zarobljenika i njihovoj nemogućnosti da pobjegnu iz logora V. i time spase život, a ne o čuvanju zarobljenika u užem smislu, kako to obrazlaže sud prvog stupnja.

Kako se dakle u tom dijelu radi za sada o nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, a time i pogrešnom, trebalo je u tom dijelu ukinuti prvostupanjsku presudu.

Isto tako, u pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da je tijekom postupka nepotpuno utvrđena i kriminalna djelatnost opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K. u odnosu na onu djelatnost koju su oni vršili u okviru ratnog zločina protiv civilnog stanovništva prema zarobljenim civilima u okruženju logora V., a prije svega u odnosu na djelatnost onih vukovarskih srba koji su vršili radnje prokazivanja, izdvajanja, vođenja na ispitivanje, tuče nogama i kundacima puške, u okviru počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, o čemu imaju saznanja svjedoci V.F., I.S., I.B., I.V., kao i sam opt. S.C.

Stoga će u ponovljenom postupku biti potrebno da sud prvog stupnja jasno i na nedvojben način razluči koji su to optuženici nosili karakteristične uniforme, oznake, obilježja, te imali mogućnost slobodnog ulaženja u logor V., a posebice koje su to konkretne radnje prema konkretnim oštećenima izvršene, na koji način, te da li su time ostvarili obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Zaključivanje suda prvog stupnja o tome da nije dokazano da bi ovi optuženici počinili ta kaznena djela, niti da pojedine radnje, posebice mučenja civila u zatvorima i logorima u Srbiji nemaju obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, za sada, je preuranjeno, kada nije to na nedvojbeni način utvrđeno jer većina svjedoka na te okolnosti nije potpuno i detaljno ispitana, da bi se moglo na pravilan način utvrditi način postupanja ovih optuženika. S obzirom na izložene specifičnosti u počinjenju inkriminiranih radnji u logoru V. u Republici Hrvatskoj, te logorima i zatvorima u Srbiji, zbog čega je u tom segmentu činjenično stanje i pogrešno utvrđeno.

Konačno, potrebno je na pravilan način razmotriti status zarobljenih civila koji su iz V. odvedeni kasnije u logore i zatvore u S. i S.M., te tamo mučeni od optuženika

(vukovarskih srba) koji su dolazili i na teretorij strane zemlje mučiti zarobljenike.

U tom sklopu, po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, treba reći da je stajalište prvostupanjskog suda o tome da su civilni zarobljenici prelaskom u stranu zemlju postali ratni zarobljenici u suprotnosti sa važećim normama međunarodnog ratnog prava, posebice s obzirom na status osobe ratnog zarobljenika, koji, da bi dobio ovakav status, mora se oružano dići protiv neprijatelja, i onda biti zarobljen, nakon što je prethodno položio oružje.

Pritom valja reći da je sud prvog stupnja na nedvojben, jasan i potpun i pravilan način utvrdio status zarobljenih osoba nakon pada Vukovara na strani broj 73 presude (alineja 2.), koji zaključak prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, a iz kojeg proizlazi da je u vrijeme opsade Vukovara većina zarobljenika aktivno učestvovala u obrani grada, no u vrijeme okupacije grada isti su bili zarobljeni kao civili, bez odora i oružja, te su u svakom slučaju onesposobljeni bili za borbu u trenutku zarobljavanja i lišavanja slobode, što tim osobama daje status civilnog stanovnika, a potom i civilnog zarobljenika u smislu odredbe čl. 120. st. 1. OKZRH.

Iz izloženog dakle proizlazi da su zarobljeni civili u Vukovaru imali i zadržali položaj civilnih zarobljenika i kada su od strane tzv. JNA i paravojnih postrojbi deportirani u logore i zatvore u drugu državu, koja je u to vrijeme bila u neprijateljstvu s Republikom Hrvatskom, a uz to je Republika Hrvatska sve državopravne sveze prekinula sa SRJ i proglasila tzv. JNA neprijateljskom vojskom još 8. listopada 1991. godine.

Sve to upućuje da je u vrijeme deportacije civilnih stanovnika u zatvore i logore u Srbiji, ti stanovnici bili i ostali civilni zarobljenici u trenutku deportacije, neovisno o tome što su repatriirani u svojstvu ratnih zarobljenika (pismeni akti repatrijacije ne daju njima status ratnih zarobljenika, već su samo kao takvi, u tim aktima, pogrešno označeni).

Stoga će u ponovljenom postupku u odnosu na opt. Z.S., opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K., a u dijelu koji se odnosi na kaznenopravne radnje mučenja i zlostavljanja zarobljenih civila u logorima S., zatvorima u S.M., prvostupanjski sud ovakovu kriminalnu djelatnost ovih optuženika ocijenjivati samo s aspekta prostornog važenja hrvatskog kaznenog zakonodavstva, čije su žrtve dijela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, hrvatski državljani, a dijela su počinjena u stranoj zemlji, te neovisno o tome što su svi počinitelji djela imali posljednje prebivalište u V. (dakle bili hrvatski državljani), a kasnije su se javno deklarirali kao državljani Savezne Republike Jugoslavije (čl. 101. i čl. 102. st. 1. OKZRH).

Isto tako, kod takove ocjene nije bitno kakav su protokolarni status oštećenici dobili aktom razmjene pri repatrijaciji.

Pogrešno smatra državni odvjetnik da će trebati za svakog pojedinog oštećenika utvrditi, u trenutku zarobljavanja, da li je imao status ratnog zarobljenika ili civilnog zarobljenika, kada je taj status pravilno i potpuno utvrđen po sudu prvog stupnja na str. 73. presude alineja 2, kako je to već naprijed rečeno.

U odnosu na opt. R.J. iz činjeničnog opisa djela, također je izostavljen taj dio optužbe

koji se ovom optuženiku stavlja na teret, tj. da je tukao i zlostavljao zarobljenike u logoru u S. u S., zbog čega pogrešno sud prvog stupnja zaključuje da nema elemenata kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, već eventualno ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH, koje je stajalište pogrešno kako to proizlazi iz naprijed izloženog obrazloženja ove drugostupanjske odluke.

Međutim, sud drugog stupnja nije zbog takve ispuštene radnje iz činjeničnog opisa djela u odnosu na opt. R.J. ukinuo prvostupanjsku presudu, upravo iz razloga što je ovaj optuženik osuđen za gotovo svu kriminalnu količinu koja se njemu stavlja na teret, a radi se o kaznenom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH za koje je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, zbog čega nije bilo potrebe da se intervenira u pravcu ukidanja i te jedne ispuštene kriminalne radnje.

Dakako, ovdje je potrebno reći da se i kriminalna radnja opt. R.J. odnosi na radnju zlostavljanja i mučenja civilnih zarobljenika u logorima u stranoj zemlji, pa se dakle radi također o ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, a ne o kaznenom djelu ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

U ponovljenom postupku sud prvog stupnja će dakle provesti sve već provedene dokaze, a po potrebi i druge dokaze te na adekvatni način ocijeniti koje su radnje u okviru ratnog zločina protiv civilnog stanovništva poduzeli opt. Z.S., opt. S.V., opt. D.F., opt. M.C., opt. S.A. i opt. M.K., na koji način i prema kojem oštećenom civilnom zarobljeniku, na kojem je mjestu i u koje vrijeme, a sve u cilju potpunog utvrđenja činjeničnog stanja te donijeti novu odluku u tom dijelu, koji će obrazložiti sukladno prema novonastalom utvrđenom činjeničnom stanju.

U odnosu na žalbu državnog odvjetnika zbog odluke o kazni, te opt. S.C., D.S., N.Ž. i S.K., te u odnosu na opt. R.J., opt. S.S., opt. B.L., opt. M.I., opt. M.K. i opt. G.M. (sukladno čl. 383. ZKP).

Djelomično je osnovana žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni, i to u odnosu na optuženike: S.S., B.L., S.K., M.K., M.I. i opt. G.M., dok nije osnovana ta žalba u odnosu na opt. S.C. i opt. D.S..

S pravom je sud prvog stupnja kao najviši stupanj krivnje uzeo opt. R.J., njegovu bezobzirnost, upornost, kao i krajnju nečovječnost u postupanju prema oštećenicima, a opt. N.Ž. svojstvo zapovjednika logora V., te s tim u svezi i njegovu odgovornost za zbivanja na V.

Ocjenjujući, dakle, s jedne strane ove utvrđene otegotne okolnosti na strani opt. R.J. i opt. N.Ž., uspoređujući ih s kriminalnom djelatnošću i kriminalnom količinom opt. S.S. i opt. B.L., treba reći da su i ovi optuženici svojim ukupnim postupanjem, ulaženjem u hangare, traženjem "osvjetljavanjem lampom", prepoznavanjem, prokazivanjem, odvođenjem na mjesta gdje su kasnije vršena streljanja, osim brojnosti djela i brojnosti ubijenih osoba (najmanje 20), također upućuje na postojanje najvišeg stupnja krivnje, jer su ovi optuženici bili osobe koje su odlučivale o životu i smrti svakog pojedinog tako prokazanog civilnog zarobljenika.

To je bio razlog zbog kojeg se ovaj drugostupanjski sud opredijelio za izricanje maksimalne kazne zatvora u trajanju od 20 godina opt. S. i opt. L..

Iz istih razloga ujedno nisu osnovane žalbe opt. S. i opt. L. iz žalbene osnove odluke o kazni (čl. 383. ZKP).

Osnovana je žalba državnog odvjetnika u pogledu odluke o kazni u odnosu na opt. S.K., opt. M.K., M.I. i G.M.

Cijeneći stupanj kaznene odgovornosti opt. S.K. ovaj drugostupanjski sud nalazi da je ovoj optuženici trebalo izreći svakako kaznu zatvora iznad zakonskog minimuma propisanog za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, u kom sklopu je posebno vrednovana okrutnost u ponašanju ove optuženice u trenutku kada je mučila svjedokinju A.H. i naglašena bezobzirnost u ponašanju prema svjedoku D.B., a radilo se o optuženici koja je u vrijeme počinjenja djela još bila maloljetna osoba, što sve upućuje na veći stupanj krivnje, sagledan i kroz težinu djela, te udio ove optuženice u počinjenju kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, zbog čega se sve po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, samo izricanjem kazne zatvora u trajanju od osam godina može postići svrhe kažnjavanja.

U odnosu na opt. M.K. i opt. M.I., svakako je potrebno razlučiti stupanj njihove kaznene odgovornosti odvojeno, cijeneći pritom kriminalnu količinu za koju svaki od njih kazneno odgovara, a prije svega ukazanu svirepost u ponašanju opt. I. koji je svojim ulaženjem u hangare V. i prepoznavanjem pojedinih zarobljenih civila koristio pritom činjenicu da je cijelo vrijeme opsade Vukovara bio na strani branitelja, pa je dobro znao tko je sve učestvovao u obrani grada, zbog čega njegova takova opisana kriminalna djelatnost ima veću težinu, u odnosu na opt. M.K., koji je pored prokazivanja zarobljenika, odveo na

ispitivanje samo ošt. V.K., neovisno o tome što sud prvog stupnja te radnje označava kao radnje pomaganja u ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva.

Kako su ti optuženici pored naprijed izloženih radnji pomaganja osuđeni i za ratni zločin protiv civilnog stanovništva, neposrednom radnjom počinjenja, te cijeneći cjelokupnu kriminalnu količinu i posljedice djela ovih optuženika, ovaj drugostupanjski sud smatra da se samo izrečenim kaznama zatvora i to opt. M.K. u trajanju od deset godina i opt. M.I. u trajanju od 13 godina mogu postići ukupni ciljevi kažnjavanja.

Opt. G.M. kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinio je time što je pljačkao imovinu zarobljenog stanovništva, zbog čega u odnosu na ostale optuženike, naprijed nabrojene, doista se radi o manjoj kriminalnoj količini. No, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda pored toga što je pljačkao imovinu stanovništva, on ih je pritom i tukao, zbog čega po ocjeni ovog drugostupanjskog suda samo kaznom zatvora u dužem vremenskom trajanju, i to u trajanju od sedam godina moći će se ostvariti opći ciljevi kažnjavanja iz čl. 31. i čl. 4. OKZRH.

Iz izloženih razloga, nisu osnovane žalbe opt. S.K. iz ove žalbene osnove, te opt. M.K., opt. M.I. i opt. G.M. (čl. 383. ZKP).

Konačno, nije u pravu ni državni odvjetnik kada pledira u svojoj žalbi za strožim kažnjavanjem opt. S.C. i opt. D.S., a isto tako ni ovi optuženici kada u svojim žalbama zbog ove žalbene osnove predlažu izricanje blažih kazni.

Ovdje je potrebno reći da je sud prvog stupnja u pravoj mjeri cijenio okolnost da se opt. C. samoinicijativno prijavio vukovarskoj odnosno vinkovačkoj policiji prilikom jedne ekshumacije iz masovne grobnice, te djelomično priznao djela, a uz to teretio i druge optuženike, čime je doista olakšao utvrđivanje činjenica tijekom postupka.

Stoga mu s pravom sud prvog stupnja ove okolnosti uzima kao olakotne i cijeni ih kod izricanja jedinstvene kazne zatvora u trajanju od 15 godina, u kom sklopu manji značaj u vidu otegotne okolnosti ima činjenica ranije osuđivanosti ovog optuženika za kazneno djelo razbojništva 1993. godine.

U odnosu na opt. D.S., po ocjeni ovog drugostupanjskog suda kazna zatvora u trajanju od 12 godina predstavlja onu mjeru kazne koju je s pravom izrekao prvostupanjski sud cijeneći pritom ponašanje ovog optuženika u samo jednoj jedinoj radnji počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u kojoj je on supočinitelj djela zajedno sa još četiri osobe od kojih su tri ostale neidentificirane, a radi se o pripadnicima paravojskih postrojbi koji su došli iz Srbije.

Iz izloženih razloga nisu dakle osnovane žalbe državnog odvjetnika i žalbe opt. C. i opt. S. zbog odluke o kazni.

Budući je prema opt. Z.S. pod toč. II. ove odluke ukinuta pobijana presuda, to je žalba ovog optuženika ostala za sada bespredmetna.

Iz izloženih razloga presuđeno je i riješeno kao u izreci ove drugostupanjske odluke na temelju čl. 390. st. 1. čl. 388. i čl. 387. ZKP.

U Zagrebu, 6. studenog 2000. godine.

Zapisničar:
Sanja Katušić-Jergović, v.r.

Predsjednik vijeća:
Katica Jelić, v.r.